

[סגור חלון](#)

האם תעמוד ישראל בדרישות OECD

המצב הנוכחי וניסיון העבר מלמדים כי קשה מאוד לממשלה להצליח בקדום מהלכים ארוכי טווח

ד"ר אופירה אילון 16/5/10

בשנת 2007 הוזמנה ישראל להיות חברה בארגון OECD (הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי). מאז נערכים: הממשלה, בנק ישראל, שגרירי ישראל במדינות החברות בארגון, תעשיינים ומוסדות אחרים במדינה להצטרפות. ואכן, יום הקבלה של ישראל לארגון 10.5.10 היה יום חג ושמחה על האופציה הכלכלית שנפתחה בפנינו. אין ספק, שההצטרפות הזו משדרת עוצמה, חוסן כלכלי וסביר להניח כי תעודד חקיקה מתקדמת, תקינה מעודכנת ומיצוב ישראל כמדינה מפותחת. עם זאת, השינוי המתבקש בעקבות הצטרפותה של ישראל למדינות ה-OECD אינה טריוויאלית.

ברור לכל, כי ההצטרפות לארגון מחייבת 'שינוי דיסקט' בסדרי העדיפות ותעדוף הנושאים הסביבתיים בכלל ונושא הפחתת פליטות גזי חממה בפרט. קרי, הממשלה צריכה להתנהל לפי תפיסה כלכלית-סביבתית שמשמעותה הגנת הסביבה, המקומית והגלובלית, ומנוע לצמיחה כלכלית. במצב ההתנהלות הממשלתית כיום נשאלת השאלה האם יש ביכולתה של מדינת ישראל, במדיניות סביבתית נכונה, להפוך למובילה עולמית בתחום, ובוודאי באזור המזרח התיכון, בכל נושאי הגנת הסביבה, התייעלות אנרגטית, אנרגיות מתחדשות-בעיקר אנרגיה סולרית, מניעת זיהום אוויר ועוד.

כיום הבעיות מהן סובלת ישראל בתחומי סביבה הם רבים ומגוונים:

מים: ועדת חקירה ממלכתית בדקה את המשבר במשק המים. משבר זה לא מאופיין רק ע"י המפּלס הנמוך של הכנרת. הוא מכיל בעיות כמו: שאיבת יתר מכל מאגרי המים העיליים והאקוויפרים, הרעה באיכות המים (המלחה, מציאות מתכות כבדות וחומרים אורגניים), יבוש הנחלים והפיכתם למובלי ביוב, פגיעה במגוון המינים ופגיעה בזכותם הבסיסית של תושבי המדינה לנפוש לצד נחל נקי.

אנרגיה: כמו המים, גם בתחום האנרגיה ישראל עלולה להיפגע בעיקר בכל הקשור למצב משק החשמל. במצב ההתנהלות הקיים (זררבות ייצור שאופות לאפס), ברור כי תקום ועדת חקירה נוספת אשר תצטרך לחקור מדוע התרחשו בקיץ החם הפסקות חשמל ומדוע הושבתו מתקנים חיוניים. הפתרונות ידועים- במקום להישען על חברת החשמל אשר תספק את הביקושים, יש להגדיל את היעילות של מערכות ייצור אנרגיה באמצעות קוגנרציה, להגדיל את התלות בשמש ע"י ייצור מוגבר של חשמל וחום באמצעות מערכות סולאריות, לנהל את הביקושים בחוכמה ולהפחית ביקושים לחשמל ע"י התייעלות אנרגטית. אולם בפועל, הצריכה גוברת, יכולת הייצור לא מספיקה להתאים עצמה לביקושים והעלטה בפתח.

פסולת: הפסולת המסוכנת בישראל מצויה במצב של פצצת זמן מתקתקת. כל נושא הטיפול בה לקוי ומסכן את מקורות הקרקע והמים.

אוויר: הערים שלנו מזוהמות. במצב הנוכחי החשש מנזקים בריאותיים לאוכלוסייה מיום ליום גובר. מצב זה צפוי להחמיר בשנים הקרובות בגלל העלייה המתמדת ברמת החיים, שמביאה להגדלה ניכרת בפליטת מזהמי אוויר לאטמוספירה כתוצאה משרפת דלק (בתחבורה, בתעשייה ובעת ייצור החשמל). גורמים ייחודיים לישראל כמו צפיפות אוכלוסייה, עלייה מתמדת ברמת החיים ותנאים מטאורולוגיים, מחמירים את הבעיה עוד יותר.

כיצד מובילים שינוי לבעיות שנמנו?

נדרשות שתי פעולות, המשלימות זו את זו:

הראשונה היא חיזוק המשרד להגנת הסביבה, בסמכויות ובתקציבים, על מנת להופכו לגורם הדומיננטי והמוביל בנושא. בגרמניה אכן הפך המשרד הזה לגורם קריטי במערכת השיקולים והמדיניות- המשרד דוחף ויוזם, מקדם ומוביל.

השנייה היא, הקמת גוף מקצועי מייעץ, נטול שיקולים ואילוצים פוליטיים, וארוך טווח אשר יעניק למשרד גיבוי מקצועי, מדעי ויישומי, שחסר במשרד הממשלה, על מנת להוציא אל הפועל מדיניות שקולה וראויה.

המצב הנוכחי וניסיון העבר מלמדים כי קשה מאוד לממשלה להצליח בקדום מהלכים ארוכי טווח, בעיקר אם הקדנציה קצובה לשנתיים-שלוש (במקרה הטוב). רק תכנון אסטרטגי שיעשה ע"י צוות מקצועי, א-פוליטי, הכפוף למשרד ראש הממשלה ואינו מתחלף עם כל מערכת בחירות, יצליח להוביל בבטחה את ישראל להימנות על המדינות המפותחות בעולם ולשפר את איכות החיים במדינה.

הכותבת היא מרכזת תחום סביבה וחוקרת בכירה במוסד שמואל נאמן